

Årsrapport

Politiets magtanvendelse 2020

Indholdsfortegnelse

01	Indledning	3
02	Politiets indberetningssystem	3
03	Peberspray	4
04	CS-gas	4
05	Politihund	5
06	Stav	5
07	Skydevåben	6

01 Indledning

Politiets anvendelse af magt er reguleret i politilovens §§ 15-20 og i bekendtgørelse nr. 978 af 2004 med senere ændring, om politiets anvendelse af visse magtmidler m.v. Politiets magtmidler kan opdeles i otte kategorier, hvor talens brug er det mindst indgribende magtmiddel, og skydevåben er det mest indgribende:

1. Talens brug
2. Håndkraft
3. Håndjern
4. Peberspray
5. Gas
6. Politihund
7. Politistav
8. Skydevåben

Når der skal gennemføres en politiforretning, foretager den ansvarlige politimand løbende en vurdering af, om det er nødvendigt og forsvarligt at anvende magt i den aktuelle situation. I den vurdering indgår bl.a., hvilket magtmiddel der i givet fald skal anvendes. Politiet skal så vidt muligt altid vælge det mindst indgribende magtmiddel, der skønnes at være tilstrækkeligt, og anvendelsen må alene ske i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet ved magtanvendelsen.

Indberetningspligt

Der er indberetningspligt til Rigspolitiet, når politiet har anvendt peberspray, gas, politihunde, politistav og skydevåben.

Der er ikke indberetningspligt i forhold til, hvor ofte politiet anvender magt i form af talens brug, håndkraft eller håndjern.

02 Politiets indberetningssystem

Politiet indførte i løbet af 2013 et elektronisk magtindberetningssystem, således at alle politikredse indberetter anvendelsen af indberetningspligtige magtmidler via dette system til Rigspolitiet.

Opgørelsen

Data i opgørelserne for 2020 er opgjort endeligt den 1. marts 2021 og inkluderer udelukkende færdigbehandlede indberetninger fra politikredsene. Datagrundlaget er derfor delvist dynamisk, da der kan ske indberetning efter opgørelsesdatoen om magtanvendelse, der ligger forud for opgørelsesdatoen. Der tages ligeledes forbehold på grund af efterfølgende korrektioner af statistisk karakter.

Opgørelserne i denne rapport er ikke nødvendigvis sammenlignelige med andre opgørelser af politiets magtanvendelse. Dette kan skyldes, at andre opgørelser kan være baseret på data, som er indtruffet efter magtanvendelsen. Har politiet eksempelvis anvendt skydevåben og såret en person, der, efter indberetningen er foretaget, afgår ved døden, vil magtanvendelsen indgå i nærværende rapport's opgørelse af tilskadekomne. I andre forbindelser, der inkluderer data efter den indberettede hændelse, vil magtanvendelsen muligvis indgå som et dødsfald.

03 Peberspray

Peberspray

Politiets indberetninger om brug af peberspray i hele landet:

År	Antal
2020	594
2019	604
2018	567
2017	557
2016	625

Antallet af indberetninger har de seneste fire år ligget på et forholdsvis stabilt niveau. Det er Rigspolitiets vurdering, at pebersprays virkning er blevet mere kendt i offentligheden, og at det kan forklare, at der siden 2013 er sket tæt på en halvering af anvendelse af peberspray.

04 CS-gas

Gas

Politiets indberetninger om brug af CS-gas i hele landet (gasgevær og gashåndgranat):

År	Antal indberetninger	Antal anvendt gaspatroner og gasgranater
2020	4	370
2019	12	222
2018	6	16
2017	2	9
2016	3	63

Antallet af indberetninger om brug af gas varierer meget fra år til år, idet anvendelse af gas ofte er relateret til enkeltstående hændelser vedrørende større uroligheder.

I forsommeren 2020 anvendte Østjyllands politi i en enkelt aktion 360 stk. CS-gas, for at sprede en større gruppe ophidsede unge, der kastede med sten og flasker samt antændte flere brande og byggede barrikader i et boligområde i udkanten af Århus. CS-gassen blev anvendt, så barrikaderne i området kunne ryddes uden unødigt risiko for personskade, og så ambulancer og andet redningsberedskab efterfølgende kunne arbejde i området.

05 Politihund

Politihund

Anvendelse af politihund skal indberettes, når politihunden har været anvendt som magtmiddel, herunder hvis det blot har været tilkendegivet, at politiet havde til hensigt at anvende politihund, hvis ikke politiets påbud blev efterkommet.

Politiets indberetninger om brug af tjenestehunde i hele landet:

År	Uden personskade (ikke bidt)	Med personskade (bidt)
2020	277	110
2019	283	111
2018	188	104
2017	165	102
2016	140	90

Fra 2019 er der sket en stigning i antallet af indberetninger uden personskade (ikke bidt). En årsag hertil kan være øget opmærksomhed i politiet på, at der skal ske indberetning ved trussel om brug af politihund.

Antallet af indberetninger om anvendelse af politihund, der har medført bidskader, har siden 2013 ligget på et stabilt niveau. Siden 2010, hvor niveauet lå på 194 bidskader, har der været arbejdet målrettet med, at politihundene afstår fra at bide, så længe gerningsmanden efterkommer de anvisninger, der bliver givet af hundeføreren.

06 Stav

Stav

Politiets indberetninger om brug af politistav hele landet:

År	Antal
2020	224
2019	335
2018	230
2017	252
2016	227

Antallet af brug af stav ligger forholdsvis stabilt siden 2013. Variation mellem årene er ofte relateret til enkeltstående uroligheder.

Stigning i brugen af stav i 2019 skyldes primært nogle voldsomme demonstrationer og moddemonstrationer i forbindelse med Folketings- og Europaparlamentsvalget i forsommeren 2019.

07 Skydevåben

Skydevåben

Når politiet i en situation har afgivet skud mod en eller flere personer, eller har anvendt våben som en direkte trussel mod en eller flere personer, skal der ske indberetning til Rigs politiet. Antallet af indberetninger inkluderer derfor både sager, hvor der blev afgivet skud mod en eller flere personer og sager, hvor skydevåben alene blev anvendt som trussel.

Er en politiforretning blevet gennemført under kommando, eksempelvis en indtrængningsaktion, hvor flere politifolk har trukket våben på kommando, udfærdiges der én samlet indberetning af den pågældende leder af politiaktionen.

Politiets indberetninger om brug af skydevåben i hele landet:

År	Antal indberetninger	Antal sager hvor der er skudt mod personer	G-mand død	G-mand tilskadekommen	G-mand uskadt
2020	390	4	2	2	0
2019	423	5	0	5	0
2018	370	5	0	4	1
2017	410	2	0	1	1
2016	362	4	2	2	0

Rigs politiet har efter opgørelsen af data den 1. marts 2021 modtaget en indberetning om et tilfælde i 2020. I årsrapporten for 2021 vil opgørelsen for 2020 blive korrigeret de relevante steder.

Antallet af indberetninger om brug af skydevåben ligger forholdsvist stabilt fra år til år.

I 2020 var der fire tilfælde, hvor en gerningsmand blev skønnet så farlig, at politiet fandt det nødvendigt at afgive skud for at gennemføre politiforretningen. I to tilfælde var de afgivne skud dræbende, og i to tilfælde blev gerningsmanden efterfølgende anholdt og behandlet på en skadestue. I alle fire tilfælde blev gerningsmanden skønnet psykisk uligevægtig.

Ud af de 390 indberetninger i 2020 var gerningsmanden i 100 tilfælde selv bevæbnet med skydevåben, i 185 tilfælde var gerningsmanden bevæbnet med stikvåben, og i 62 tilfælde var gerningsmanden bevæbnet med slagvåben. I de resterende 43 tilfælde skønnede politiet af andre årsager, at det var det nødvendigt at true gerningsmanden med våben til at efterkomme politiets anvisninger.

Der er på landsplan registreret flere tilfælde på forsøg med "Suicide By Cop", hvor personer påvirket af stoffer/spiritus eller hvor psykisk uligevægtige personer forsøger at få politiet til at afgive skud mod dem.

Tendensen fra 2018 og 2019 med, at unge mænd medbringer attrap våben i det offentlige rum, er desværre også fortsat ind i 2020, og politiet ser med stor alvor på denne tendens, idet disse våben er svære at skelne fra rigtige våben.

De seneste års generelt faldende tiltro til autoriteter giver sig desværre også til udtryk i politiets arbejde, idet der på baggrund af bemærkninger i politiets indberetninger om anvendelse af magtmidler, ses en klar stigning i tilfælde, hvor gerningsmænd ikke efterkommer politiets anvisninger, selv i situationer hvor politiet har trukket skydevåben.